

ÇOCUKLARDA PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ

Küçük yaşlarda edinilen problem çözme becerileri çocukların ileri yaşlarında da kendi kararlarını şekillendirmelerinde büyük rol oynar.

Anne ve babalar çocuklarının küçük yaşlarda problemlerle karşılaşmaları ya da bunlarla baş etmek zorunda kalmamaları için genelde kendileri problemlere müdahale etmeye ve çözmeye çalışırlar. Ancak bu durum görünürde çocuğu problemden uzaklaştırırsa da çocuğun ilerideki yaşamında başka problemlerle karşılaşmasına neden olur. Çocuk kendi kontrolü ile problem çözmeyi, karar vermeyi öğrenmeden ve sürekli birilerinin kararlarına bağımlı olarak büyür, ancak bir gün kendi kararlarını vermek zorunda kalınca ne yapacağını bilemez ve çıkmaza girer.

Çocuk sosyal yaşama başladığı andan itibaren problemler başlayacaktır. Bu nedenle çocuklarımızın karşılaştıkları problemlerle ilgili olarak sabırlı olmamız gerekmektedir. Çocuklarımızı cesaretlendirip problemlerini kendilerinin çözmelerine fırsat vermeliyiz. Yaşadığı sosyal problemlere çözümler bulması konusunda ebeveynleri tarafından cesaretlendirilen çocuklar çözüm bulmaya daha istekli olur. Bilgisini, becerisini kullanacak fırsat bulmuş olur. Bu konuda onlara yapabileceğimiz en büyük yardım problemlerini çözme yönünde bakış açılarını geliştirmelerini desteklemektir.

Sosyal problemlerin çözümü, çok defa başkalarına karşı sorumlu olmayı kabul etmeye ve anlamaya bağlıdır. Karşılaştıkları güçlüklerle başkalarının hüküm vermesini bekleyeceği yerde bu güçlüklerle çözüm yolları bulmak için ebeveynleri tarafından cesaretlendirilen çocuk, mevcut problemin gerektirdiği işi yapmaya çalışırken bilgisini, anlayışını, becerisini de kullanacak bir fırsat bulmuş olur. Böylece problem çözme çocuğun yeteneklerinin, öz saygısının ve öz güveninin gelişmesini sağlamasının yanında bir birey olarak gelişmesini de hızlandırmaktadır.

Problem çözme etkinlikleri, çocukların hedefe nasıl ulaşacakları ile ilgili kararlar vermelerini sağlamasının yanında yetişkinlere de çocuklardan bir şeyler öğrenme fırsatı sağlar. Problem çözen çocukları gözleyerek ve sordukları soruları dikkatlice dinleyerek, çocuğun ne düşündüğü anlaşılabilir.

Anne Babalara Çocuklarına Problem Çözme Becerisi Kazandırmalarında Yardımcı Olacak Öneriler

Çocuğunuzu bir problem anında mutlaka dinleyin ve onun ihtiyaçlarını, isteklerini anlamaya çalışın. Onu yargılayıcı, rencide edici ifadeler kullanmayınız.

Çocuğunuzun düşüncelerini özetleyerek doğru anlayıp anlamadığınızı ona gösterin. Yani hem içerik hem de duygu yansıtması yaparak çocuğunuza seni dinliyorum ve anlıyorum mesajını vermiş olursunuz.

Çocuklarınız bir problemle karşılaşınca ya çözüm girişiminde bulunur ya şikâyetle bulunur ya da problemi yok sayarlar. Çocuklarınızı cesaretlendirerek onların problemlerini kendilerinin çözmelerine fırsat verebilirsiniz.

Problemlerini çözme yönünde çocuklarınızın bakış açılarını geliştirebilirsiniz. Doğrudan çözümü söylemek yerine, onlara açık uçlu sorular sorarak çocuğun düşünmesini sağlayabilirsiniz. "Ne oldu?", "Problem nedir?", "..... olmadan (örneğin o sana vurmadan) önce ne olmuştu?", "..... olunca (örneğin, o sana vurunca) ne hissettin?", "Sen yapınca (örneğin onu annesine şikâyet edince) Ne oldu?", "Sen yapınca (şikâyet edince) o ne hissetmiş olabilir?", "Sen yaptıktan sonra (şikâyet ettikten sonra) sonuç ne oldu?", ".....yapmaktan (şikâyet etmekten) daha başka ne yapabilirdin?", "yapmak (onu başkasına şikâyet etmek) sence iyi bir fikir mi?" (Uygun bir fikir olduğunu düşünüyorsanız, "Öyleyse bunu deneyebilirsin." diyebilirsiniz), "Burası yapmak için (onu şikâyet etmek için) sence uygun bir yer mi / uygun bir zaman mı ?", "Bunun için daha uygun bir zaman düşünür müsün?" vb. sorularla çözüm yolu bulabilmesi için cesaretlendirebilir ve konu hakkında düşünmesi için teşvik edebilirsiniz.

Bu tür konuşmalarla çocuk kendi davranışının nedenleri, davranışlarının başkaları üzerindeki etkileri, davranışlarının olası sonuçları üzerinde düşünmeye yönlendirilmiş olur.

"Asla ama asla problemi siz çözmeyin."

Böylece çocuk, aldığı kararların sonuçlarını yaşayıp karşılaşabileceği diğer problemler için farklı çözümler bulacaktır. Böyle durumlarda sonuçlar üzerinde konuşup "Daha iyi sonuç almak için neler yapılabilir?" ya da "Bir sonraki sefere nasıl farklı davranabilirsin?" gibi sorular sorulabilir. Farklı alternatifler veya farklı bakış açıları geliştirmeleri için düşünmeleri sağlanabilir.

Çocuğunuzla beraber beyin fırtınası yaparak çözümler bulmaya çalışın ve aklınıza gelen tüm fikirleri çocuğunuzla birlikte bir kâğıda yazın, birlikte listenizi gözden geçirin ve en uygun çözümü bulun.

Çocuğunuza küçük sorumluluklar verin. Bunu yaparken de tüm aile üyelerinin katıldığı küçük toplantılar yaparak birlikte sorumlulukları belirleyebilirsiniz. Örneğin, çocuğunuza, çöp atma saatini hatırlatması, odasını düzenlemesi, sofranın hazırlanması ve toplanmasına yardımcı olmak vb. çok basit sorumluluklar verebilirsiniz. Böylece onun kendine olan güvenini arttırmış olursunuz. Özgüveni yüksek olan bir çocuk problemlerle baş ederken daha rahat olacaktır.

“Onlara balık vermek yerine, balık tutmayı öğretmek daha gerçekçidir.”

Aile toplantıları yoluyla kendi hayatınızda gerçek problemleri nasıl çözdüğünüzü çocuklarınıza göstererek evinizde bir problem çözme ortamı yaratın. Bu süreçte, çocuklarınız isterse bir problemi tartışma fırsatına sahip olabilirler.

Çocuğunuza çeşitli kitaplar okuyun ve kitapta olan karakterlerle ilgili sorular sorun. Örneğin kitaptaki karakter bir problemle karşılaşmıştır, siz de çocuğunuza “Eğer, sen onun yerinde olsaydın ne yapardın?” diye sorabilirsiniz. Böylece çocuğunuza farklı problemler hakkında düşünme fırsatı vermiş olursunuz.

Çocuğunuzun problemlerini üstlenmek, onu problem çıkabilecek ortamlardan korumak veya uzaklaştırmak, ortamı önceden problemsiz hâle getirmeye çalışmak, problemi onlar adına çözmektir. Ancak bu durum görünürde çocuğu problemden uzaklaştırırsa da onun farklı problemler yaşamasını engellemez ve ileride yaşamında çözemediği birçok problemle karşılaşmasına neden olur. Bu da çocukların anne babalarına bağımlı olup problem çözme becerilerinin gelişmesinde onları olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuğunuza inanın ve güvenin. Onu başarılı olması, becerilerinin ötesine geçebilmesi için sevgi ve güvenle destekleyin. Her konuda olduğu gibi problem çözme konusunda da siz çocuklarınıza bir modelsiniz. Çocuklar başkalarının çözüm önerilerini benimsemeye pek istekli değildir. Eğer çocuklar çözümü kendileri bulurlarsa, bunu uygulamaya koyma olasılıkları da daha fazladır. Onlar, problem çözmeyi deneyim yoluyla öğrenirler ve problemlerini çözerek öz güvenlerini artırıp düşüncelerini açıklama ve kendini savunma yönlerini geliştirebilirler.

Kaynak: www.okankoleji.com/upload/sayfa_icerik_dosya/135/2012_01_11_10_14_31.pdf